

Toeristisch recreatief beleidskader Midden-Delfland 2012

November 2012

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	3
Hoofdstuk 2. Routestructuren	9
Hoofdstuk 3. Dagrecreatie	17
Hoofdstuk 4. Evenementen	25
Hoofdstuk 5. Verblijfsrecreatie	31
Hoofdstuk 6. Marketing en informatie	35
Hoofdstuk 7. Inzet en financiële middelen	40
Hoofdstuk 8. Waar moeten ondernemers en organisaties op letten	43
 Bijlage 1. Kadernotitie 2011	 45
Bijlage 2. Routestructuren	47
Bijlage 3. Ruimtelijk ordeningsbeleid	51
Bijlage 4. Evenementen	52
Bijlage 5. Samenvatting ondernemingsplan	54
Bijlage 6. Plan van aanpak 2012 gebiedsmarketing	56

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Aanleiding voor het opstellen van het beleidskader

De kernopgaven van de gemeente Midden-Delfland zijn tweeledig. Het openhouden en versterken van het Midden-Delfland gebied en het versterken en behouden van vitale dorpen in Midden-Delfland. De gemeente Midden-Delfland heeft met o.a. Midden-Delfland® 2025 en Behoud door Ontwikkeling/Vitale Dorpen Midden-Delfland 2025, die in samenwerking met vele partijen zijn opgesteld, richting gegeven aan deze kernopgaven.

In deze visies zijn voor vele thema's op hoofdlijnen ruimtelijk en sociaal-economisch gewenste ontwikkelingen beschreven. Zo ook de hoofdlijnen voor het thema recreatie en toerisme. Recreatie en toerisme, met name gericht op dagrecreatie, biedt kansen voor de gemeente. Een goed ontwikkelde en op duurzaamheid gerichte toeristisch-recreatieve sector draagt bij aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor de inwoners van Midden-Delfland. Daarnaast speelt recreatie en toerisme een belangrijke rol in de beleving door de bezoekers van de vele kwaliteiten die Midden-Delfland te bieden heeft.¹

De hoofdlijnen voor recreatie en toerisme zijn in de afgelopen jaren nader geconcretiseerd en sommige aspecten zijn reeds verwoord in formele beleidsstukken. Het brede thema recreatie en toerisme is echter tot op heden nog niet in één beleidsdocument gebundeld en besproken.

De gemeente Midden-Delfland vindt het daarom haar taak, wat ook is opgenomen in het collegeprogramma Midden-Delfland 2010-2014, om één helder beleidskader te bieden waarmee inzicht wordt verschaft wat de gemeente op het gebied van recreatie en toerisme wil bereiken. Dit beleidskader ligt nu voor u. De uitgangspunten van dit beleidskader zijn in december 2011 vertaald in een startnotitie en vastgesteld door de gemeenteraad.²

1.2 Doel

De doelstelling van het beleidskader is driedelig:

- Het geven van sturing aan recreatieve en toeristische initiatieven die binnen de gemeentegrenzen ontplooid worden, ter versterking van de dagrecreatie passend bij de kwaliteiten en identiteit van Midden-Delfland.
- Een antwoord geven op ontwikkelingen in de regio door middel van een juiste mix van promotie, ruimtelijke ontwikkelingen en het afstemmen van taken en middelen.
- Bijdragen aan de vitaliteit van Midden-Delfland, zowel op landschappelijk als sociaal-economisch vlak, door het bieden van kaders en instrumenten waarmee de toeristische sector wordt versterkt.

Deze doelen willen we realiseren door op een eenduidige wijze aan te geven wat onze visie is op het gebied van recreatie en toerisme. Dit gebaseerd op bestaande visies, de markt, de wensen van de ondernemers en de trends en ontwikkelingen. Daarnaast door aan te geven wat wij daarvoor willen gaan doen.

Het beleidskader is succesvol als de ondernemers en gebiedspartijen na het lezen van dit beleidskader weten waar ze op het gebied van recreatie en toerisme in de gemeente Midden-Delfland aan toe zijn en geïnspireerd worden om zelf aan de slag te gaan om de toeristisch recreatieve structuur in Midden-Delfland te versterken.

¹ In bijlage 1 worden nadere argumenten beschreven waarom de sector toerisme en recreatie van belang is voor de gemeente Midden-Delfland.

² De startnotitie kunt u vinden op de gemeentelijke website, onder recreatie en vrije tijd.

1.3 Analysedocument Recreatie en Toerisme

Om te komen tot het toeristisch recreatief beleidskader is in de afgelopen periode een analysedocument opgesteld. Hiermee is inzichtelijk gemaakt hoe de huidige recreatieve situatie van Midden-Delfland in elkaar steekt. Dit analysedocument geeft inzicht in:

- het toeristisch recreatief *beleid*
- het toeristisch recreatief *product*
- de toeristisch recreatieve *markt*

Het analysedocument, zoals ook met de raadscommissie is besproken op 3 april 2012, is in te zien op de website van de gemeente Midden-Delfland, onder recreatie en vrije tijd. Hieronder zijn enkele belangrijke elementen uit het document weergegeven.

Sterktes en zwaktes in beeld

Via het analysedocument hebben we een beeld gekregen van de sterktes en zwaktes van recreatie en toerisme in Midden-Delfland. Dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Sterkte	Zwakte
Open agrarisch landschap met rust en ruimte	Beperkte voorzieningen meerdaagstoerisme.
Ligging ten opzichte van diverse steden met elk een eigen toeristisch recreatieve aantrekkingskracht	Beperkte dagrecreatieve voorzieningen voor kinderen
Wandel, fiets en vaarroutes in Midden-Delfland (kwalitatief/kwantitatief)	Beperkte bestedingen in Midden-Delfland
Fietsroutebewegwijzering	Object- en wandelbewegwijzering
Cultuurhistorie in zowel bebouwing als landschap	Ontbreken samenhang informatievoorziening
Toeristische overstappunten	Onbekendheid imago / identiteit Midden-Delfland
Horecavoorzieningen in de dorpen en het buitengebied voor dagtoerisme	Beperkte arrangementen stad land
Samenwerking en professionalisering ondernemers in Midden-Delfland	Ontsluiting stad-land (fietsen, wandelen, varen)
Sterk maatschappelijk middenveld (ambities, activiteiten en evenementen)	Beperkte sector in algehele economie Midden-Delfland (voornamelijk functie als stedelijk uitloopegebied)
Aanbod logiesaccommodaties (bed & breakfasts)	

Kansen	Bedreigingen
Groeiende groep actieve ouderen met tijd en bestedingsruimte	Overdaad aan voorzieningen voor één doelgroep en/of wildgroei van voorzieningen zonder focus
Recreatieve ondernemers zien groei en uitbreidingsmogelijkheden	Agrarische sector onder druk
Vraag naar actieve, zorg en wellness recreatie	Infrastructurele projecten
Vraag naar verschillende vormen van verblijfsrecreatie	Spanning landschap en ontwikkeling recreatie en toerisme

Vraag naar andere vormen van dagrecreatie (authenticiteit, identiteit, cultuurhistorie, plattelandstoerisme, zomerscholen, etc.)	irt ruimtegebruik
Groei watersportrecreatie	Veel overleg door publieke organisaties, weinig doen
Behoefte aan arrangementen Stad / Land	Midden-Delfland blijft onbekend
Poortenconcept en TOP's	Economische situatie zorgt voor rem op grootschalige investeringen van private en publieke sector
Bestuurlijke regionale aandacht voor Midden-Delfland en erkenning van het belang van het groene gebied voor de stedelijke omgeving.	
Onderscheidingsvermogen van gemeente en ondernemers door middel van Cittaslow	
Groeiende digitalisering onder zowel jong en oud / Social media	

De thema's in beeld

Via het analysedocument hebben we een logisch onderscheid weten te maken in de diverse toeristisch recreatieve thema's die Midden-Delfland kent. Dit onderscheid is ook in dit beleidskader gebruikt en bestaat uit:

- Routestructuren
- Dagrecreatie
- Evenementen
- Verblijfsrecreatie
- Marketing en informatie

De basis van recreatie en toerisme in Midden-Delfland wordt mogelijk gemaakt door de aanwezige (recreatieve) infrastructuur. Deze infrastructuur zorgt ervoor dat dagrecreatie, met name in de vorm van wandelen, fietsen, varen, etc. het overgrote deel vormt van de vrije tijdsbesteding in Midden-Delfland. Ondersteunend aan de dagrecreatie zijn de evenementen, verblijfsrecreatie en marketing/informatie. Samen vormen deze thema's een toeristisch recreatieve eenheid dat zo kenmerkend is voor Midden-Delfland.

In dit beleidskader wordt per thema aangegeven wat de gemeentelijke visie en het beleid hierop is. Dit is iedere keer gebaseerd op bestaande (visie)documenten, met in het bijzonder Midden-Delfland® 2025 en Behoud door Ontwikkeling. Bij ieder thema is tevens direct een koppeling gemaakt met de wijze waarop de gemeente bij wil én kan dragen om de visie te realiseren.

De verschillende partijen in beeld

Een belangrijke conclusie die we op voorhand trekken is dat voor het verbeteren van de zwaktes, het benutten van de kansen en het voorkomen van de bedreigingen de inzet nodig is van vele verschillende partijen. De belangrijkste partijen zijn hieronder kort toegelicht:

- De toeristische ondernemers en de gebiedsorganisaties
- De (samenwerkende) overheidsorganisaties
- De marketing organisaties
- De gemeente Midden-Delfland

Elke speler heeft zijn eigen taken.

*De toeristische ondernemers en de gebiedsorganisaties*³ zijn initiator van de kwalitatief hoogwaardig toeristisch-recreatieve producten, ontwikkelen producten en nieuwe activiteiten en kunnen zorgen voor economische dynamiek.

De *overheidsorganisaties*, zorgen door samenwerking en afstemming voor het behoud en het versterken van de kwaliteit van het landschap, het verbeteren van de recreatieve mogelijkheden en de verbindingen tussen stad en land. Voorbeelden van samenwerkingsvormen tussen overheidsorganisaties zijn het Recreatieschap Midden-Delfland, Hof van Delfland⁴, de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag en Vereniging Regio Water.

De *marketing organisaties*, zoals Hof van Delfland en Promotieplatform Midden-Delfland zorgen samen met de diverse spelers voor het vermarkten van het aangeboden toeristisch product en promoten het gebied.

Tenslotte de *gemeente Midden-Delfland*. De gemeente Midden-Delfland kan zich verschillende rollen (en daarbij behorende taken) aanmeten naargelang de situatie daarom vraagt. Hoe de gemeente Midden-Delfland zich opstelt is context en situatie afhankelijk. De rollen zijn echter voornamelijk samen te vatten in de volgende kernwoorden: initiëren, reguleren en faciliteren. Een belangrijk uitgangspunt is dat de gemeente actief betrokken is bij de sector en zich ondernemend opstelt, maar geen ondernemer is. De gemeente reguleert en schept voorwaarden én is ondersteunend en verbindend.

Bijeenkomsten en gesprekken

Het opstellen van het toeristisch recreatief beleidskader is een interactief proces. Door actief in contact te treden met bovengenoemde partijen is invulling gegeven aan de uitgangspunten van de samenwerkingsovereenkomst van het college. Het doel was inzicht te krijgen in de huidige beleving en de wensen van de recreatieve sector. Op basis van de participatieladder is het participatieniveau 'meedenken'. Hiervoor zijn o.a. diverse (recreatieve)ondernemers en gebiedsorganisaties benaderd om deel te nemen aan enkele interactieve bijeenkomsten. De uitkomsten van deze bijeenkomsten zijn meegenomen in het analysedocument en het beleidskader.

1.4 Opzet recreatief toeristisch beleidskader

De opbouw van dit toeristisch recreatief beleidskader volgt de eerder genoemde thematiek en is als volgt:

- Hoofdstuk 2: Routestructuren
- Hoofdstuk 3: Dagrecreatie
- Hoofdstuk 4: Evenementen
- Hoofdstuk 5: Verblijfsrecreatie
- Hoofdstuk 6: Marketing, promotie en informatie

Ieder hoofdstuk start met een aantal citaten uit bestaande beleidsdocumenten die kenmerkend zijn voor het thema. Daarna wordt het thema nader toegelicht en wordt een concreet streven benoemd. Tenslotte wordt aangegeven wat de gemeente gaat doen om dit streven te bereiken en wat er op dit moment al in gang is gezet.

³ Voorbeelden van gebiedsorganisaties zijn, niet limitatief, Midden-Delfland Vereniging, Agrarische natuurvereniging Vockestaert, Stichting Midden-Delfland is Mensenwerk, Historische verenigingen, VMO, LTO-Delflands Groen, Stichting Groen Goud LTO-Glaskracht, MKB, KVK, etc.

⁴ De Hof van Delfland is een netwerk van groengebieden en landschappen midden tussen de levendige steden Den Haag, Delft, Zoetermeer en Rotterdam. Zestien partijen in de Hof van Delfland Raad, werken samen om het kerngebied groen en open te houden en de verbindingen tussen stad en land te verbeteren en te versterken. Zie volgende pagina voor kaart.

Hoofdstuk 2

Routestructuren

Citaten ten aanzien van routestructuren

Midden-Delfland® biedt de recreanten veel mogelijkheden om door middel van skate, fiets-, wandel- en vaarroutes het landschap te beleven. Er is een fijnmazig netwerk van wandelpaden in het veenweidelandschap. Oude kerkpaden zijn in ere hersteld en nieuwe paden zijn aangelegd.

Midden-Delfland® 2025, p. 38

Midden-Delfland biedt de stedeling rust, ruimte, een authentiek landschap en natuur. De waarde van Midden-Delfland neemt voor de stedelingen toe naarmate het gebied beter is ontsloten. Per openbaar vervoer, over het water, met comfortabele, sociaal veilige fiets- en wandelpaden en met ruiterpaden.

Landschapsontwikkelingsperspectief® 2025, p.107

De ligging in een aantrekkelijk landschap maakt het voor fietsende, skatende en wandelende recreanten meer dan de moeite waard om onze gemeente te bezoeken.

Behoud door Ontwikkeling, p. 16

Alle visies van de gemeenten en van de regio die gaan over de toekomst van het Midden-Delfland gebied spreken, naast natuurlijk het open agrarisch cultuurlandschap met haar rust en ruimte, over de vele (recreatieve) routes die Midden-Delfland rijk is. Deze routes maken het mogelijk dat de inwoners en omwonenden dagelijks kunnen genieten van de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten die Midden-Delfland kent.

De verbindingen zijn grotendeels onder te verdelen naar de volgende typen gebruik:

- Fietsen
- Wandelen
- Varen
- Paard rijden

In het Landschapsontwikkelingsperspectief® 2025 is aangegeven welke routes er nu zijn. De aanwezige wandel-, fiets- en vaarroutes worden positief gewaardeerd. Wel zijn er wensen om het recreatieve routenetwerk in Midden-Delfland en met name tussen Midden-Delfland en de stad (de zogenaamde stad-land verbindingen) te verbeteren. Zie volgende pagina voor de fietsverbindingen en bijlage 2 voor de overige verbindingen.

De aanwezigheid van een robuust routenetwerk biedt voor ondernemers kansen. Het is aan te bevelen om bij het starten van nieuwe voorzieningen/activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld dagrecreatie, evenementen en verblijfsrecreatie rekening te houden met de nabijheid van routestructuren. Door hiermee rekening te houden ontstaat er in beginsel een positieve wisselwerking. De aanwezigheid van routestructuren in de directe nabijheid van een voorziening vergroot de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van deze voorziening, terwijl de aanwezigheid van een voorziening de routestructuren versterkt.

Streefbeeld:

Als gemeente Midden-Delfland streven wij daarom naar een solide basisnetwerk van:

- *Routestructuren*
 - *Over land*
 - *Watergebonden recreatie*
- *Bewegwijzering*
 - *Wandel en fietsroutenet*
 - *Objectbewegwijzering*

Wat doet de gemeente hiervoor?

Om dit streven te realiseren acteert de gemeente op verschillende manieren die hieronder zijn toegelicht.

Planologische bevoegdheid

Ten eerste heeft de gemeente een planologische bevoegdheid om verbindingen mogelijk te maken. De gemeente staat positief ten opzichte van de in het LOP beschreven gewenste verbindingen en zal hier ook, in zoverre de wettelijke kaders dit toestaan, haar planologische medewerking aan verlenen.

Om deze medewerking verder vorm te geven wordt in het bestemmingsplan Buitengebied Gras opgenomen dat wandel- en fietsverbindingen binnen bepaalde bestemmingen rechtstreeks of via afwijking wordtoegestaan. In samenhang hiermee wordt het realiseren van kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen, zoals informatie- en routeborden en een picknickbank, in het buitengebied (rechtstreeks) mogelijk gemaakt.

Bestaand fietspad

Voorgestelde nieuwe of verbeterde
fietsverbindingen

Samenwerking met partijen

Een kenmerk van de vele verbindingen in Midden-Delfland is dat ze zich niet zozeer houden aan bestuurlijke en eigendomsgrenzen die in de loop der jaren zijn gevormd. Hierdoor is vaak samenwerking noodzakelijk tussen verschillende overheidspartners en andere organisaties. De gemeente Midden-Delfland staat open voor samenwerking aan projecten die een bijdrage leveren aan het basisnetwerk. Dit door zowel pro-actief organisaties op te zoeken en te betrekken, als volgend, waarbij andere organisaties leidend zijn.

Belangrijke organisaties waarmee de gemeente op dit moment samenwerkt ten aanzien van routestructuren zijn:

- De Hof van Delfland
- De Provincie Zuid-Holland
- Het Recreatieschap Midden-Delfland
- De Vereniging Regio Water
- Het Stadsgewest Haaglanden
- LTO Delflands Groen
- De Agrarische Natuurvereniging Vockestaert
- De ANWB
- De Midden-Delfland Vereniging
- De Stichting Groen Goud
- De Watersportbelangenverenigingen

Als voorbeeld is in onderstaand kader de samenwerking met het Recreatieschap Midden-Delfland toegelicht..

Samenwerken staat centraal!

Het Recreatieschap Midden-Delfland voert op dit moment o.a. het Routestructuurplan en het Watersportactieplan uit. Deze twee plannen hebben als doel om de verbindingsmogelijkheden in Midden-Delfland en tussen Midden-Delfland en de omliggende steden te verbeteren.

- **Routestructuurplan.**

In dit plan zijn voor de recreatievormen fietsen, wandelen, paardrijden, skeeleren en kanovaren nieuwe routes beschreven. De routes worden uitgevoerd in samenhang met het IODS. Deze routes sluiten aan bij de gewenste verbindingen zoals zijn beschreven in het Landschapontwikkelingsperspectief® 2025. De meeste routes zijn in de afgelopen jaren nader uitgewerkt. De realisatie van de meeste routes wordt voornamelijk in 2013 ter hand genomen.

- **Watersportactieplan**

Naast het routestructuurplan wordt door het Recreatieschap Midden-Delfland ook het Watersportactieplan uitgevoerd. Dit betreft een groot aantal maatregelen die de aantrekkelijkheid van Midden-Delfland voor de watersport moet vergroten. Voorbeelden zijn het realiseren van aanlegplaatsen, de toegankelijkheid van diverse vaarwegen verbeteren, het verbeteren van de informatievoorziening, etc.

De gemeente Midden-Delfland trekt voor beide plannen nauw op met het Recreatieschap Midden-Delfland. Zowel tijdens de voorbereiding als tijdens de uitvoering. Hierdoor worden procedures die mogelijk noodzakelijk zijn optimaal ingericht, waardoor de uitvoering geen vertraging oploopt. Daarnaast trekt de gemeente samen met het Recreatieschap op richting andere partijen om de gewenste plannen te realiseren. Te denken valt aan het Hoogheemraadschap Van Delfland. .

Agenderen

Veel van de ontbrekende schakels in het routestructuurnetwerk zijn vaak kostbaar en / of complex om te realiseren. De gemeente draagt er zorg voor dat belangrijke ontbrekende schakels op de regionale agenda komen, met name in de Hof van Delfland. Met het agenderen van projecten tracht de gemeente regionaal draagvlak te generen, en daarmee financiële middelen, om ontbrekende schakels alsnog te realiseren.

Object bewegwijzering

Uit de gesprekken met ondernemers is gebleken dat de bewegwijzering voor objecten en de basisbewegwijzering voor wandelen in de gemeente beter kan. Zo ontbreekt er een eenduidige structuur in objectbewegwijzering, waardoor enkele ondernemers zelf eigen borden gaan gebruiken. Dit zorgt voor onduidelijkheid bij de recreanten en een wildgroei aan verschillende borden is niet wenselijk.

De gemeente zet zich in om in het komende jaar een beleidslijn voor objectbewegwijzering te formuleren dat recht doet aan de landschappelijke kwaliteiten en de herkenbaarheid van Midden-Delfland. De beleidslijn zal in samenspraak met ondernemers, maar ook met de Hof van Delfland, worden opgesteld. Onderdeel van de bewegwijzering is het Toeristisch Overstap Punt. Binnen Hof van Delfland wordt de TOP omarmd. Inmiddels is er een groot aantal gerealiseerd of in planning. In Midden-Delfland is een tweetal TOP's; bij de Maaslandse Poort en bij Op Hodenpijl. Net buiten Midden-Delfland is aan de Westlandse zijde van de Zwethzone bij de Bonte Haas ook een TOP gerealiseerd.

Wat loopt er op dit moment al?

Op dit moment lopen er diverse concrete projecten en plannen waar de gemeente aan mee werkt. Een aantal belangrijke projecten en plannen ten aanzien van het thema routestructuren zijn in onderstaande tabel beschreven.

Plannen / Ideeën	Toelichting	Rol van gemeente	Meer informatie
Routestructuurplan	Zie integrale tekst	Faciliterend en meedenkend	www.recreatiegebied-midden-delfland.nl/content.asp?page=243
Watersportactieplan	Zie integrale tekst	Faciliterend en meedenkend	http://www.recreatiegebied-midden-delfland.nl
Project Zwethzone	Tussen de stadsparken en Rijswijk en het recreatiegebied de Wollebrand, ligt langs het riviertje de Zweth een 78 hectare groot groen en waterrijk gebied: de Zwethzone. Hier creëren de gemeenten Westland, Rijswijk, Midden-Delfland en Den Haag onder leiding van het Stadsgewest Haaglanden nieuwe recreatieverbindingen en verbeteren de kwaliteit van het landschap. Stad en land worden nog beter met elkaar verbonden en de verblijfsmogelijkheden verbeteren.	Initiërend	www.middendelfland.nl bij project Zwethzone
TOP als startpunt	Een TOP is een startpunt waar recreanten de auto kunnen parkeren om van daaruit bijvoorbeeld te fietsen of te wandelen. Een TOP is goed bereikbaar per auto, beschikt over voldoende parkeergelegenheid en er is altijd een horecavoorziening in de buurt. Midden-Delfland kent inmiddels één TOP, nabij de	Initiërend en stimulerend (in de vorm van co-financiering)	http://www.toproutenetwerk.nl/

	Maaslandse Poort, en de tweede wordt in de tweede helft van 2012 geopend, nabij Op Hodenpijl.	
Historische zeilschepen	Onderzocht wordt welke mogelijkheden er zijn om ligplaatsen te creëren voor historische vaartuigen in Midden-Delfland. De kwaliteit en de uitstraling van de vaarwegen door de dorpen wordt verbeterd met de komst van de schepen.	Faciliterend en initiërend
Wandelroutenetwerk Den Hoorn	Enkele inwoners hebben samen met de werkgroep "Paden" van de Midden-Delfland Vereniging en de KNNV het initiatief genomen om na te denken over het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van Den Hoorn. Onder meer door het versterken van de recreatieve routes verwachten zij dat een impuls kan worden gegeven aan het dorp.	Faciliterend en meedenkend
Lekker onderweg Route	Een drietal ondernemers heeft het initiatief genomen om wandel- en fietsroutes te ontwikkelen waarbij onderweg bij horecabedrijven genoten kan worden van streekproducten en proeverijen. Ook ondernemers in de omringende steden worden betrokken waardoor dit een goed voorbeeld is van een project waarbij stad en land worden verbonden	

Hoofdstuk 3

Dagrecreatie

Citaten ten aanzien van dagrecreatie

Verder is er vooral sprake van dagrecreatie door bewoners uit de omliggende steden. Voor alle leeftijden is er een bij het landschap passend aanbod, dat past binnen het imago en de identiteit die Midden-Delfland® als A-merk uitstraalt. De lokale ondernemers bieden een breed assortiment van producten en diensten aan, onder andere op het gebied van landschapsbeleving. Toegankelijke en aantrekkelijke horecavoorzieningen en streekproducten ondersteunen de dagrecreatie.

Midden-Delfland® 2025, p.38

Wij zullen uiteenlopende vormen van recreatie en toerisme aanmoedigen die aansluiten bij het landschap van Midden-Delfland. Dit moet ertoe leiden dat Midden-Delfland een aantrekkelijke bestemming wordt voor rustzoekende mensen van alle leeftijden die lekker willen genieten van de dorpen en de mooie buurtschappen in de omgeving.

Behoud door Ontwikkeling/Vitale Dorpen Midden-Delfland 2025, p. 44

De stad is het territorium van de wipkip, de stadsrand van de kip op de barbecue en het land van de kip die op het boerenerf scharrelt.

Landschapsontwikkelingsperspectief® 2025. p. 61

Zoals de metafoor op de vorige pagina over de kip al weergeeft kent dagrecreatie in het Midden-Delfland gebied meerdere vormen. Zo zijn er de intensieve recreatiegebieden die door het Recreatieschap Midden-Delfland worden beheerd, de 27+9 holes golfbaan, de diverse horecagelegenheden die de recreant in het buitengebied en in de dorpen, maar ook de zakelijke markt, aan kan doen en waar ook de inwoners van de gemeente gebruik van (kunnen) maken. Diverse agrarische ondernemers ontplooiën activiteiten zoals erfbezoeken, produceren van streekproducten, kanoën, etc.

Ook zijn er vele bezienswaardigheden en activiteiten op het gebied van kunst en cultuur, zoals het Museum de Schilpen in Maasland, Museum 't Tramstation, Op Hodenpijl en het dorpje 't Woudt.

Er zijn in Midden-Delfland dus veel verschillende activiteiten die passen binnen de kaders van Midden-Delfland® 2025 en Behoud door Ontwikkeling en die elkaar aanvullen en versterken. Niet voor niets heeft een flinke groep ondernemers in Midden-Delfland elkaar inmiddels ook gevonden en verbinden zij hun activiteiten met elkaar, in de vorm van arrangementen.

Streefbeeld:

Als gemeente Midden-Delfland streven wij daarom naar het ontstaan van een gevarieerd aanbod van dagrecreatieve voorzieningen, waarin er plek is voor vele leeftijden en wensen, dat past bij het imago en de identiteit van Midden-Delfland.

Wat doet de gemeente hiervoor?

De gemeente maakt in eerste instantie activiteiten, die passen bij het imago en de identiteit van Midden-Delfland, ruimtelijk mogelijk. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt in een aantal gebieden die elk haar eigen karakter en eigenschappen kent (zie volgende pagina voor een globaal overzichtskaart):

- Agrarisch kerngebied (extensief, landschappelijk)
- Recreatiegebieden (intensief, randen van het gebied, veelal buiten gemeentegrenzen van Midden-Delfland)
- Poorten (intensief, randen van het gebied of verzameling functies in het gebied)
- Dorpen (extensief en intensief)

Het agrarisch kerngebied

In het Landschapontwikkelingsperspectief® 2025 is voor het buitengebied per polder beschreven welke gewenste ontwikkelingen er kunnen plaatsvinden ten aanzien van o.a. dagrecreatieve voorzieningen. Het LOP® 2025 is hiermee leidend. De gemeente geeft dit nu verder vorm in het bestemmingsplan Gras. In 2013 is dit nieuwe bestemmingsplan gereed. Bij het opstellen van dit bestemmingsplan is de gemeente nadrukkelijk gebonden aan de Verordening Ruimte van de Provincie Zuid-Holland. Deze verordening geeft nadere regels weer voor functies en bebouwing in het buitengebied. Bijlage 3 gaat hier nader op in.

In het nieuwe bestemmingsplan Gras is er ruimte voor nieuwe dagrecreatieve voorzieningen. Enerzijds als nevenfunctie bij agrarische bedrijven, anderzijds in vrijkomende agrarische bedrijfscomplexen. Overige ontwikkelingen worden, indien passend op basis van het LOP, via een aparte procedure mogelijk gemaakt.

In navolgend kader is een voorbeeld gegeven van de ruimere mogelijkheden die we bieden in het kader van nevenfuncties en verbreding van agrarische bedrijven.

Het bestemmingsplan gaat ruimere mogelijkheden bieden voor landbouw met een verbrede doelstelling. Onderstaande tabel geeft aan welke nevenactiviteiten in het bestemmingsplan rechtstreeks, dan wel via ontheffing toelaatbaar worden gesteld.

aan landbouw verwante functies/bedrijvigheid	toegestaan
veearts; hoefsmederij	R
ambachtelijke be- en verwerking van agrarische producten ¹⁾	R
verkoop streekeigen producten	R
veehandelsbedrijven;	O
foeragehandel; handel in zaaizaad en pootgoed; opslag agrarische producten voor derden	O
recreatieve functies	
kinderboerderij	R
paardenstalling/paardrijactiviteiten met een maximum van 15 paarden	R
kano-, roeiboot- of fietsenverhuur	R
kleinschalig kamperen	R
recreatief nachtverblijf (bed & breakfast)	R
kampeerboerderij	O
kleinschalige horecagelegenheid	R
poldersport	O
veerhuur/gebruik van ruimten voor sociaal maatschappelijke activiteiten, zoals workshops, verenigingen en ateliers	O
overige dienstverlening	
sociale nevenfunctie (resocialisatie, therapie, gehandicaptenzorg, kinderopvang)	O
museum/tentoonstellingsruimte	R
kunst- of antiekhandel	O
dierenpension	O
hondenfokkerij	O

O = toegestaan na verlening omgevingsvergunning
R = rechtstreeks toegestaan

Voor functies die niet in deze lijst opgenomen zijn maar wel passend zijn in het buitengebied van Midden-Delfland wordt een afwijkingsbevoegdheid opgenomen, zodat nevenfuncties die naar aard en omvang vergelijkbaar zijn met bovenstaande nevenfuncties ook toegestaan kunnen worden.

Recreatiegebieden

Binnen onze gemeentegrenzen kennen we drie specifieke recreatiegebieden die worden beheerd door het Recreatieschap Midden-Delfland:

- De Foppenplas.
- De Kerkpolder (deels Delft)
- Het Kraaiennest.

De recreatiegebieden zijn primair bedoeld voor de meer intensievere vormen van recreatie. Te denken valt aan o.a. golfen, zwemmen, sporten, vissen, zonnen, kamperen, barbecueën, etc. Een en ander afhankelijk van

het karakter van het recreatiegebied. De gebieden zijn in beheer bij het recreatieschap. In het Schapsplan zijn de gewenste ontwikkelingen beschreven. Via deelname aan het Recreatieschap Midden-Delfland zorgt de gemeente Midden-Delfland ervoor dat het beheer en onderhoud in deze gebieden voldoende aandacht krijgt. Ook verleent de gemeente (planologische) medewerking aan nieuwe initiatieven, mits deze passen bij het karakter van het recreatiegebied. Het ene gebied leent zich bijvoorbeeld beter voor watersport, en het andere gebied voor andere recreatievormen.

- In het Landschapsontwikkelingsperspectief is een nieuwe waterverbinding in de Foppenpoler opgenomen tussen de Noordvliet en de Boonervliet. Het recreatieschap zal op basis van het watersportactieplan onderzoek doen naar deze verbinding. Deze verbetert de recreatiemogelijkheden voor de varende recreanten. Het recreatieschap zal ook de aanlegvoorzieningen in de Foppenplas nog verder uitbreiden.
- Voor de Kerkpolder wordt in samenwerking tussen de gemeente Delft en het recreatieschap onderzocht op welke wijze een herinrichting kan plaatsvinden. Het is de bedoeling om de gebruiksmogelijkheden te verbeteren. In samenhang met de aanleg van de A4 wordt een nieuwe parkeervoorziening gerealiseerd in de strook tussen de golfbaan en de A4 waardoor de bereikbaarheid van het gebied verbetert.
- Voor het Kraaiennest wordt op verzoek van het Hoogheemraadschap van Delfland een plan ontwikkeld om de zwemplas en de waterberging om te wisselen. Samen met de gemeente Westland wordt onderzocht of de recreatiemogelijkheden verbeterd kunnen worden.

Poorten

In Midden-Delfland® 2025 zorgen de Poorten van Midden-Delfland, op het snijvlak tussen stad en land, voor de herkenbaarheid van het gebied. Het zijn concentratiepunten van verkeer, horeca, recreatie en ondernemerschap. Er zijn parkeervoorzieningen vanwaar de bezoeker te voet, via het water, per fiets het gebied in kan gaan. Ook is er informatie over toeristische en recreatieve voorzieningen, over de natuur en cultuurhistorie van Midden-Delfland.

Er zijn in de Hof van Delfland momenteel vijf poorten in ontwikkeling. Twee hiervan liggen op grondgebied van de gemeente Midden-Delfland; de levende buitenplaats Op Hodenpijl en de Maaslandse Poort. Deze twee poorten hebben als doel om de (dag)recreatieve mogelijkheden in Midden-Delfland te verbeteren. Initiatieven van ondernemers staan centraal bij het ontwikkelen van de Poorten.

- *Poort Op Hodenpijl:* Hier ontwikkelt een ondernemer een Bourgondische buitenplaats in Midden-Delfland. Een aantal historische gebouwen wordt opgeknapt en er is een unieke plek ontstaan waar bezoekers de kwaliteiten van Midden-Delfland kunnen ervaren. De Levende buitenplaats, is een monumentale boerderij, en ligt aan de Gaag, tegenover het kerkje dat een ontmoetingspunt is. De gebouwen worden gerestaureerd en door de fruitbomen, biologische moestuin en kleinvee (varkens en kippen) kunnen inwoners uit de stad kennis maken met het oorspronkelijk (boeren-)leven. In het biologisch restaurant de Herdershof staan de producten uit de moestuin op het menu. Er worden rondleidingen gegeven, er is ruimte voor lezingen, concerten en vieringen en in de terug te brengen hooiberg ontstaat ruimte voor het realiseren van een kleinschalig informatiepunt. Overnachtingsmogelijkheden zijn er in de Herberg en in de pastorie is er aandacht voor gezondheid en energie. Daarnaast zal het een Toeristisch overstappunt (TOP) worden en in samenhang met de aanleg van de A4 wordt een parkeervoorziening gerealiseerd. De kerk, een cultuurcentrum, de herberg en de levende buitenplaats vormen 'Op Hodenpijl' tot een icoon.
- *Maaslandse Poort:* Dit is een samenhangende gebiedsontwikkeling waarbij plannen van verschillende partijen (ondernemers, recreatieschap en gemeenten Maassluis en Midden-Delfland) aan elkaar

worden verbonden en worden verankerd. De Maaslandse Poort wordt een aantrekkelijk recreatief gebied. Er komen verbindingen tussen het stedelijk- en het landelijk gebied. Niet alleen is de poort via de snelweg A20 snel bereikbaar, maar ook vanuit de oude linten vanuit Maassluis en het dorp Maasland. De plannen van ondernemers voor horeca, verblijfsrecreatieve voorzieningen, een tuin en een boerderijverplaatsing zijn de basis voor de ontwikkeling van deze poort. Het aanwezige vrachtwagenparkeerterrein wordt verplaatst en de recreatieve verbindingen over het water worden verbeterd. Op het grondgebied van Maassluis is het de bedoeling een kas te saneren en de dagrecreatieve mogelijkheden te verbeteren. Een toeristisch overstappunt en een nieuwe rotonde tussen Maassluis en Midden-Delfland zijn reeds opgeleverd.

De gemeente Midden-Delfland is actief betrokken bij de totstandkoming van de Poorten in Midden-Delfland en daarbuiten. De gemeente voert actief overleg met andere instanties en organisaties en zet zich in voor het binnenhalen van externe fondsen/subsidies om zo de haalbaarheid te bevorderen. De gemeente is daarnaast bereid om planologische medewerking te verlenen, mits de toekomstige functie past binnen de driehoek van Midden-Delfland® 2025, Behoud door Ontwikkeling en de uitgangspunten van Cittaslow.

De ontwikkeling van een Poort blijft echter maatwerk, gezien veel afhankelijk is van o.a. de ondernemersinitiatieven, de locatie, de eigendomsverhoudingen, de gewenste functies, etc. Hierdoor kan de rol van de gemeente Midden-Delfland variëren van faciliteren tot en met investeren, afhankelijk van de feitelijke omstandigheden en de gewenste doelstellingen.

Dorpen

De dorpen Schipluiden, Den Hoorn en Maasland zijn uniek van karakter en verschillend ten opzichte van elkaar. In de dorpen worden recreatieve ontwikkelingen toegestaan die qua functie passend zijn bij de locatie en bij de uitgangspunten van behoud door ontwikkeling. In de vigerende bestemmingsplannen voor Maasland en Schipluiden is hier reeds rekening meegehouden. Bij het opstellen van overige bestemmingsplannen wordt dit als aandachtspunt meegenomen.

Het bestemmingsplan Schipluiden en met name het historisch centrum en de gemengde bestemming die daar voor een groot gedeelte op rust, is hier een goed voorbeeld van. Initiatieven die niet passen binnen de huidige bestemmingen, maar toch een belangrijke schakel kunnen vervullen in de toeristisch recreatieve structuur van Midden-Delfland zullen individueel worden getoetst.

Bevorderen van arrangementen

In 2008 is de Stichting Groen Goud opgericht. Een samenwerkingsverband tussen drie ondernemersorganisaties en drie streekorganisaties in Midden-Delfland. Met subsidie vanuit Europa, de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Midden-Delfland ondersteunt Groen Goud ontwikkelingen die passen bij Midden-Delfland® 2025.

Resultaat is het uitwisselen van ervaringen en betere onderlinge samenwerking tussen ondernemers en andere belanghebbende organisaties, waaronder het ontwikkelen van streekproducten, arrangementen en toeristisch recreatieve diensten die bijdragen aan de beleving van Midden-Delfland en passen in de stimulering van de groene economie volgens Midden-Delfland® 2025 en het Landschapsontwikkelingsperspectief® 2025.

De gemeente staat positief ten aanzien van de wil die ondernemers hebben om gezamenlijk arrangementen op te zetten, voorbeelden zijn de samenwerking 'Midden in het Delfland' en de 'Lekker onderweg route'.

Samenwerken met Cittaslow gemeenten

Het Cittaslow netwerk bestaat uit de volgende gemeenten: Midden-Delfland, Alphen-Chaam, Borger-Odoorn en Vaals. Gemeente Heerde is op moment van schrijven voorgedragen om de vijfde Cittaslow-gemeente van Nederland te worden.

Een overeenkomst tussen deze gemeenten is dat ze allen een actieve recreatieve sector hebben. Het bijzondere is dat ze echter ook weer erg verschillen in hun kwaliteiten op het gebied van recreatie en toerisme. Denk bijvoorbeeld aan het landschap, de bezienswaardigheden en de faciliteiten. De gemeente heeft met regelmaat ambtelijk en bestuurlijk overleg met de overige Cittaslow gemeenten. Toerisme en recreatie, en de kansen die we gezamenlijk zien, komen tijdens deze overleggen aan bod en worden gezamenlijk uitgewerkt. Zo liggen er mogelijkheden in de sfeer van dag- en weekarrangementen waarbij bezoekers de Nederlandse Cittaslow-gemeenten ontdekken.

Wat loopt er op dit moment al?

Op dit moment lopen er diverse concrete projecten en plannen waar de gemeente aan mee werkt. Een aantal belangrijke projecten en plannen ten aanzien van het thema dagrecreatie zijn in onderstaande tabel beschreven.

Plannen / Ideeën	Toelichting	Rol van gemeente	Meer informatie
Bestemmingsplan Gras	Het bestemmingsplan Gras wordt in 2013 aan de raad voorgelegd en gaat in op de ruimtelijke functies die in het agrarisch kerngebied mogelijk zijn.	Initiatief en uitvoerend	www.middendelfland.nl
Groen Goud	Groen Goud is een samenwerking tussen drie ondernemersorganisaties en drie streekorganisaties in Midden-Delfland. Samen werken wij aan het ontwikkelen en ondersteunen van economische activiteiten in Midden-Delfland. De nadruk ligt daarbij zowel op toeristische en recreatieve ontwikkelingen als op initiatieven op het terrein van kenniseconomie en cultuurhistorie. De stimulering van de gebiedseconomie staat altijd in dienst van het open en groene cultuurlandschap. De 'Midden-Delfland® 2025' vormt het kader van waaruit Groen Goud werkt.	Stimulerend (medefinanciering)	www.groengoud.nl
Sleutelopgaven Hof van Delfland	Twee sleutelopgaven Hof van Delfland, namelijk Economisch Vitaal Platteland en Gebiedsmarketing.	Initiërend en uitvoerend	www.hofvandelfland.nl
Toekomst Recreatieschap	Er zijn verschillende ontwikkelingen die consequenties hebben voor de huidige bestuurlijke en organisatorische opzet van de recreatieschappen. - Het Rijk heeft aangekondigd per 2012 uit het recreatieschap Midden-Delfland te treden. Over de voorwaarden van uittreding bestaat een verschil van mening met de overige leden van de Gemeenschappelijke regeling. - De provincie Zuid-Holland onderzoekt momenteel aan de hand van de nota "Toekomstig beheer van de recreatiegebieden" wat haar rol en taak en die van andere partners in de groene recreatie is.	Meedenkend	www.pzh.nl

-
- In de Metropoolregio is groen en recreatie één van de belangrijke pijlers.
 - In Hof van Delflandverband wordt steeds nauwer samengewerkt op het gebied van groene recreatie.

Gemeente Midden-Delfland is nauw betrokken bij de ontwikkelingen.

Gemeentelijke uitgangspunten zijn:

- een recreatiegebied met kwaliteit
 - een heldere bestuurlijke en ambtelijke organisatiestructuur.
-

Hoofdstuk 4 Evenementen

Citaten ten aanzien van evenementen

De vrijwilligers, verenigingen en ondernemers organiseren diverse culturele initiatieven. De brede waaier aan kunstprojecten, lezingen of workshops, kunstateliers, muzikale evenementen in de historische gebouwen en het landschap brengen heel wat mensen op de been.

Behoud door Ontwikkeling / Vitale Dorpen Midden-Delfland 2025, p.24

Evenementen zorgen voor levendigheid binnen onze gemeente. Ze vergroten het woonplezier en de economische bedrijvigheid. Ze bevorderen onderlinge contacten tussen de bewoners van de verschillende dorpen die samen Midden-Delfland vormen. Daarnaast dragen evenementen bij aan de promotie van Midden-Delfland.

Beleidskader evenementen. p1

Midden-Delfland wil een gemeente zijn waar met respect voor natuur en landschap passende evenementen worden georganiseerd, zodat het voor zowel inwoners als voor bezoekers prettig is om in onze gemeente te verblijven.

Beleidskader evenementen, p2

Ieder jaar organiseren enthousiaste gebiedsorganisaties, verenigingen en ondernemers een groot aantal evenementen die veel bezoekers trekken vanuit het omliggende stedelijk gebied en de gemeente in Midden-Delfland zelf. Grote evenementen die jaarlijks georganiseerd worden en passen bij Midden-Delfland® 2025 zijn o.a.

- Midden-Delfland Open (voorjaar)
- Midden-Delfland Dag (voorzomer)
- Boerol (zomer)
- Varend Corso (zomer)
- Nationale monumentendag (herfst)
- Kindermonumentendag en open monumentendag (herfst)
- Tuin van de Randstad (herfst)
- Cult Royal (Winter)

In bijlage 4 is een overzicht gegeven van evenementen en activiteiten die plaats vinden of hebben gevonden in 2012.

Streefbeeld:

Als gemeente Midden-Delfland streven wij naar een aanbod van kwalitatief goede en gedifferentieerde evenementen die passen bij Behoud door Ontwikkeling en Midden-Delfland® 2025, waarbij de veiligheid wordt gewaarborgd en overlast wordt voorkomen.

Wat doet de gemeente hiervoor?

Een belangrijke rol van de gemeente Midden-Delfland is het bieden van heldere spelregels aan initiatiefnemers voor het organiseren van evenementen. Hiertoe heeft de gemeente Midden-Delfland in het verleden de documenten 'beleidskader evenementen' en 'beleidsregels evenementen' opgesteld.

Deze documenten bieden inzicht in enerzijds de regels waar initiatiefnemers op moeten letten bij het organiseren van een evenement (melding doen bij de gemeente, veiligheid, sluitingstijden, geluid, etc.) en anderzijds de rol van de gemeente bij het organiseren van evenementen. De rol van de gemeente is vierledig, namelijk:

- Adviserend: De gemeente staat organisatoren in een vroeg stadium bij door mee te denken over de aard en omvang van een evenement en de consequenties hiervan, door te adviseren bij vergunningaanvragen en te helpen bij mogelijke subsidieaanvragen.
- Subsidieverlenend: Ter stimulering of instandhouding van evenementen wordt in een aantal gevallen subsidie verleend.
- Faciliterend: Vanwege de positieve bijdrage die bepaalde evenementen leveren aan de levendigheid, het verenigingsleven of de uitstraling kan de gemeente evenementen facilitair ondersteunen om zo de realisatie mogelijk te maken.
- Zorg dragen voor openbare orde / veiligheid.

Bij de rol als subsidieverlener wordt de volgende kanttekening geplaatst. De huidige economische situatie zorgt ervoor dat de financiële armslag van de gemeente vermindert. Daarom zijn we kritisch op de subsidieaanvragen die binnenkomen. De inzet is om evenementen in de toekomst (meer) zelfbedruipend te laten zijn. Een mogelijkheid hiertoe is een nadere samenwerking tussen organisatoren van evenementen en het recreatief bedrijfsleven. Evenementen en bestaande voorzieningen, waaronder met name

horecavoorzieningen, kunnen elkaar versterken. Daarnaast wordt in Hof van Delfland verband gekeken hoe de verschillende subsidieverstrekkende instanties beter kunnen samenwerken.

Wat loopt er op dit moment al?

Op dit moment lopen er diverse concrete projecten en plannen waar de gemeente aan mee werkt. Een aantal is in onderstaande tabel beschreven.

Plannen / Ideeën	Toelichting	Rol van gemeente	Meer informatie
Subsidieverlening	De gemeente draagt met het verlenen van subsidies bij aan de organisatie van evenementen die een belangrijke betekenis hebben voor Midden-Delfland. De subsidies zijn belangrijk voor het voortbestaan van evenementen en de organisaties die ze organiseren. Ook wordt het gebied op de kaart gezet met de evenementen. Naast onze eigen gemeente zijn er vele partijen en organisaties die bijdragen geven. Groen Goud evalueert momenteel de Midden-Delfland Dag en bekijkt de samenhang met andere evenementen.	Subsidie / Meedenkend	-

Hoofdstuk 5 Verblijfsrecreatie

Bed & Breakfast
Rechtshuis van Zouteveen

Citaten ten aanzien van verblijfsrecreatie

Een ruim en kwalitatief hoogstaand aanbod van gebiedseigen producten en diensten en van horeca- en verblijfsvoorzieningen dragen bij aan het hoogwaardige imago van Midden-Delfland®.

Midden-Delfland® 2025, p.39

Voor agrarische ondernemers kunnen de bezoekers aan Midden-Delfland extra inkomen genereren. De nabijheid van de stad maakt het aantrekkelijk familiefeesten, bedrijfsuitjes, congresfaciliteiten aan te bieden. De wandelaars, fietsers en recreanten te water kunnen onderweg producten van het land kopen en besluiten bij de boer te overnachten.

Landschapsontwikkelingsperspectief® 2025, p63

Ook enkele dagen verpozen in een bed- en breakfast, gecombineerd met een wellness-arrangement en een bezoek aan een van de omliggende steden behoort tot de mogelijkheden.

Behoud door Ontwikkeling / Vitale Dorpen Midden-Delfland 2025, p.24

In Midden-Delfland is de afgelopen jaren, met name door de inzet van Groen Goud, meer aandacht voor recreatieve verblijfsvoorzieningen, die passen bij Midden-Delfland® 2025 en behoud door ontwikkeling. Zo is door een aantal (nieuwe) ondernemers in Midden-Delfland nieuwe logiesaccommodatie gerealiseerd. Binnen de gemeente Midden-Delfland zijn er begin 2012 zeven logiesaccommodaties. Deze hebben aantrekkingskracht op recreanten die Midden-Delfland én de stad bezoeken. Ook de zakelijke markt weet deze accommodaties steeds vaker te vinden. Daarnaast zijn er twee campings met in totaal circa 70 plaatsen. In het gebied buiten de gemeentegrenzen, binnen Hof van Delfland zijn tevens enkele andere B&B's en campings aanwezig, en natuurlijk de hotels in de omliggende steden.

Verblijfsvoorzieningen zijn er dus in vele soorten en maten. Te denken valt aan het kamperen bij de boer, een natuurkampeerterrein, een bed&breakfast, appartementen, een hotel, etc. In Midden-Delfland is er ruimte voor al deze vormen van verblijfsvoorzieningen. Kleinschalige verblijfsvoorzieningen passen beter bij het agrarisch kerngebied en in de dorpen. Binnen de poorten is ruimte voor grotere accommodaties.

Streefbeeld

Als gemeente Midden-Delfland streven wij daarom naar een gedifferentieerd aanbod van verblijfsvoorzieningen, variërend in grootte, locatie en doelgroep, dat past bij het karakter en imago van Midden-Delfland.

Wat doet de gemeente hiervoor?

Een belangrijke rol van de gemeente Midden-Delfland is ook hier het bieden van ruimtelijke kaders. Hiervoor maken wij onderscheid tussen enerzijds het agrarisch kerngebied en anderzijds de dorpen, poorten en de stedelijke omgeving. Dit heeft te maken met het verschil in karakter en kwaliteiten van deze gebieden.

Agrarisch kerngebied

Kleinschalige verblijfsvoorzieningen passen het beste in het agrarisch kerngebied is. De gemeente Midden-Delfland heeft daarom al in 2010 een beleidskader opgesteld, genaamd 'beleidskader recreatieve verblijfsvoorzieningen'. Dit beleidskader heeft als doel:

- De verschillende vormen van verblijfsvoorzieningen definiëren en verschillen in wet- en regelgeving duiden.
- Duidelijkheid verschaffen over de mogelijkheden voor logiesaccommodaties in de huidige en toekomstige bestemmingsplannen.
- Aangeven welke acties er nodig zijn om de gewenste vormen van verblijfsrecreatie te vertalen naar de verschillende gemeentelijke juridische kaders

De uitgangspunten en inzichten die het beleidskader recreatieve verblijfsvoorzieningen in 2010 vorm hebben gegeven voldoen nog steeds en maakt daarom integraal onderdeel uit van dit beleidskader Recreatie en Toerisme.

Hetzelfde geldt voor het Kampeerbeleid uit 2008, dat als doel heeft sturing te geven op de kampeerterreinen in Midden-Delfland. Een belangrijke conclusie uit dit beleid is dat een grote groei van het aantal kampeerterreinen in Midden-Delfland niet gewenst is. Om enige ruimte voor groei te bieden houdt de gemeente de mogelijkheid open voor één extra kampeerterrein. Voorwaarde is dat dit kampeerterrein past binnen het landschap en een kwalitatieve aanvulling biedt op het huidige aanbod.

Op dit moment wordt zoals aangegeven het bestemmingsplan Buitengebied Gras opgesteld. Dit is naar verwachting medio 2013 gereed. Ook in het bestemmingsplan wordt aandacht besteed aan de wensen en ambities die de gemeente heeft ten aanzien van verblijfsrecreatie, rekening houdend met de kwaliteit van het

landschappelijk gebied. Zo wordt ondermeer ruimte geboden aan agrarische ondernemers om nevenactiviteiten te ontplooiën, te denken valt aan kamperen bij de boer.

De regels die in het bestemmingsplan Buitengebied Gras zullen worden meegenomen ten aanzien van verblijfsrecreatie, zijn mede gebaseerd op het LOP® 2025, het Kampeerbeleid Midden-Delfland uit 2008 en het beleidskader recreatieve verblijfsvoorzieningen uit 2010.

Poorten en stedelijke omgeving

Midden-Delfland kent op dit moment geen grootschalige verblijfsvoorzieningen, zoals een hotel. De gemeente vindt dat er in de Poorten en de stedelijke omgeving mogelijkheden zijn om grootschaligere verblijfsvoorzieningen (meer dan 15 kamers) te realiseren. Voor grootschalige voorzieningen heeft de gemeente geen apart beleidskader opgesteld. Gezien de mogelijke impact van grootschaligere verblijfsvoorzieningen op de omgeving blijft het namelijk maatwerk. De gemeente heeft in ieder geval de volgende drie algemene randvoorwaarden benoemd die leidend zijn, namelijk:

- De functie en de uitstraling moet passen bij het hoogwaardige imago dat Midden-Delfland nastreeft.
- De voorziening mag niet worden gerealiseerd in het Provinciale Landschap zoals door de Provincie Zuid-Holland is aangegeven. De voorziening mag slechts worden gerealiseerd in de zogenoemde Poortlocaties of andere locaties waar Midden-Delfland de stedelijke omgeving ontmoet.
- De voorziening moet aansluiten op de landschappelijke en stedenbouwkundige kwaliteiten in de nabije omgeving.

Een partij met een initiatief dat voldoet aan alle drie de randvoorwaarden zal in de gemeente Midden-Delfland een meedenkende en faciliterende partner vinden.

Wat loopt er op dit moment al?

Op dit moment lopen er diverse concrete projecten en plannen waar de gemeente aan mee werkt. Een aantal belangrijke projecten en plannen ten aanzien van het thema verblijfsrecreatie zijn in onderstaande tabel beschreven.

Plannen / Ideeën	Toelichting	Rol van gemeente	Meer informatie
Groen Goud	Groen Goud helpt ondernemers met het opzetten van een (kleinschalige) logeeraccommodatie door middel van een cursus. De gemeente staat positief tegenover Initiatieven die passen bij Midden-Delfland® 2025 en het beleidskader Recreatieve voorzieningen. De mogelijkheden om recreatiebedrijven in het gebied, die voldoen aan de kenmerken te certificeren met het keurmerk Green Key, worden onderzocht in overleg met het Lentiz college.	Stimulerend (medefinanciering) en faciliterend	www.groengoud.nl

Hoofdstuk 6 Marketing & informatie

Citaten ten aanzien van marketing en informatie

Er zijn momenteel veel organisaties actief met het vermarkten van Midden-Delfland. Dit leidt tot een dynamisch, maar diffuus beeld. Bij de keuze van de merkstrategie is daarom gekozen voor de endorsement strategie.

Ondernemingsplan Marketing Midden-Delfland, p.7

Voor de gebiedsmarketing zullen we het merk 'Hof van Delfland' laden. Doel is herkenbaar te maken waar het gebied voor staat - nu en in de toekomst - en wat het biedt aan mensen die er willen wonen, werken of recreëren. Duidelijk maken wat de kernwaarden zijn en de ambities en op welke doelgroepen het gebied zich wil richten.

Ruimtelijke visie Hof van Delfland, p.52

De poorten zijn gesitueerd daar waar de openbaar vervoer-, weg- en waterinfrastructuur het gebied binnenkomt of raakt. Ze bieden parkeervoorzieningen, waarna de bezoeker te voet, via het water, per fiets of wat in 2025 mogelijk is het gebied ingaat. Het zijn informatiepunten over de streek met horecavoorzieningen. Ze bieden informatie over toeristische en recreatieve voorzieningen, over de natuur en cultuurhistorie van Midden-Delfland®.

Midden-Delfland® 2025, p. 18

Bekendheid en het imago van het Midden-Delfland gebied zijn belangrijke factoren voor recreatie en toerisme. Op dit moment wordt het Midden-Delfland gebied op vele verschillende manieren en door vele verschillende partijen onder de aandacht gebracht. Hieronder een opsomming van een aantal organisaties die zich hiermee bezig houdt:

- Promotieplatform Midden-Delfland (Mooi Dichtbij)
- Midden in het Delfland
- Midden-Delfland Vereniging
- Groen Goud
- Hof van Delfland
- VVV
- Nationaal netwerk Cittaslow

Al deze organisaties hebben het beste voor met het Midden-Delfland gebied. De boodschap die ze brengen kennen veel overeenkomsten; een gebied met rust, ruimte en voldoende mogelijkheden om te genieten van het landschap. Toch bereiken ze verschillende doelgroepen op verschillende schaalniveaus (lokaal, regionaal, landelijk). Een aandachtspunt is dat door vele verschillende informatiekkanalen die, naast hun boodschap, verder weinig gemeenschappelijks hebben er een diffuus beeld ontstaat. Dit is ook geconcludeerd in het *marketingplan “Een prachtig perspectief”*, dat in 2009 is opgesteld in samenwerking met Stichting Groen Goud, het Recreatieschap Midden-Delfland en Hof van Delfland. Dit marketingplan concludeerde onder andere het volgende:

- Er is geen duidelijke marketing- en promotiestrategie voor Midden-Delfland
- Er zijn wel veel partijen die zich bezig houden met promotie van, over of vanuit Midden-Delfland
- Bij communicatie vanuit verschillende vertrekpunten en over verschillende activiteiten/producten/ontwikkelingen kan een diffuus beeld ontstaan. Hierdoor ontstaat nooit een sterk, eenduidig en onderscheidend beeld van Midden-Delfland.

Het is ons er veel aan gelegen om lering te trekken uit deze conclusies en te zorgen voor het ontwikkelen van een heldere marketingstrategie, zodat Midden-Delfland als een sterk merk gepositioneerd kan worden.

Streefbeeld

Als gemeente Midden-Delfland streven wij daarom naar een marketingstrategie, waarbij de kernwaarden van het gebied centraal staan, maar ook recht doet aan de identiteiten van de verschillende betrokken partijen.

Wat doet de gemeente hiervoor?

Hof van Delfland

De kracht van Midden-Delfland ligt in het feit dat het een groene open ruimte is middenin een stedelijk gebied met vele inwoners. De wisselwerking tussen stad en land maakt het bijzonder. De stedelijke omgeving en het Midden-Delfland gebied kunnen daarom niet los van elkaar worden gezien.

De gemeente ziet daarom de Hof van Delfland, die de wisselwerking tussen stad en land nadrukkelijk wil versterken, als het juiste gremium om de gebiedsmarketing van Midden-Delfland uit te werken. Inmiddels wordt door de Hof van Delfland hier ook uitvoering aan gegeven. Er is gekozen voor een *endorsement strategie*. Deze strategie houdt in dat aan alle relevante communicatie over (producten van) Midden-Delfland een sterk merk wordt toegevoegd. Als ‘familiemerk’, als verbindend element. Dit maakt communicatie over Midden-Delfland herkenbaarder en versterkt kenmerken, beeld en positionering van het gebied. Het

beeldmerk dat is gekozen is hieronder weergegeven. Bijlage 5 licht de totstandkoming van de endorsement strategie nader toe.

HOF VAN DELFLAND

Midden in het leven

Bijlage 6 bevat het plan van aanpak dat in 2012 in het kader van gebiedsmarketing door Hof van Delfland is uitgevoerd. De gemeente Midden-Delfland is via de Hof van Delfland ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij de nadere uitwerking en uitvoering van deze marketingstrategie.

Wat loopt er op dit moment al?

Op dit moment lopen er diverse concrete projecten en plannen waar de gemeente aan mee werkt. Een aantal belangrijke projecten en plannen ten aanzien van het thema verblijfsrecreatie zijn in onderstaande tabel beschreven.

Plannen / Ideeën	Toelichting	Rol van gemeente	Meer informatie
Promotieplatform	Het promotieplatform is een adviesorgaan van het Recreatieschap Midden-Delfland. Aan het bestuur wordt advies gegeven over het verstrekken van subsidies aan projecten en evenementen die passen binnen de doelstellingen van het Recreatieschap.	Deelnemer van de gemeenschappelijke regeling	www.recreatiezuidholland.nl
Hof van Delfland	Zie integrale tekst		www.hofvandelfland.nl
Nationaal netwerk Cittaslow	Zie integrale tekst	Initiërend en uitvoerend	www.cittaslow-nederland.nl
Leefstijlatlas Provincie Zuid-Holland	De provincie Zuid-Holland heeft een leefstijlatlas opgesteld voor de gehele provincie. De leefstijlatlas geeft inzicht in de recreatiewensen van de inwoners. Per gemeente is dit inzichtelijk gemaakt. Ondernemers kunnen hiervan gebruik maken om een beter beeld te krijgen van de wensen en het		www.zuid-holland.nl/leefstijlatlas

gedrag van de inwoners van Zuid-Holland op het gebied van recreatie en toerisme. Dit ten behoeve van bijvoorbeeld het samenstellen van arrangementen voor dagrecreatie en verblijfsrecreatie. Een voorbeeld is het koppelen van fiets/wandelroutes aan de verschillende 'kleuren', oftewel de verschillende typen recreanten. Zo wordt voor de recreant helder wat voor type route het is en welke voorzieningen/activiteiten er onderweg te doen zijn.

Inzet en financiële middelen:

Toerisme en recreatie is in relatie tot het Midden-Delfland gebied een belangrijke factor en komt nadrukkelijk terug in Midden-Delfland® 2025, het LOP® 2025 en Behoud door ontwikkeling/Vitale Dorpen 2025. Om deze reden is er binnen de gemeente Midden-Delfland 0.8 FTE beschikbaar voor de functie beleidsmedewerker Economische zaken, Recreatie en Toerisme.

Deze beleidsmedewerker zet zich, samen met onder andere de beleidsmedewerkers landelijk gebied, de bestuursadviseur, het team locatieontwikkeling en de directeur, in voor de samenwerking en afstemming met externe partijen zoals andere overheden en gebiedsorganisaties. Ook intern draagt de beleidsmedewerker zorg voor afstemming en waar mogelijk overdracht van toeristisch recreatieve projecten in de reguliere uitvoerende taken van o.a. de afdelingen Bouwen, Milieu en Handhaving, Openbare Werken en Dienstverlening en Communicatie.

Daarnaast zet de beleidsmedewerker zich in voor het verkrijgen van financiële middelen, zoals subsidies, om projecten die bijdragen aan de in dit beleidskader genoemde streefbeelden financieel te ondersteunen. Dit door organisaties te helpen met subsidieaanvragen of zelf op te treden als aanvrager van regionale, nationale en Europese subsidies. In incidentele gevallen draagt de gemeente Midden-Delfland zelf bij via co-financiering.

Naast de functie van de beleidsmedewerker Economische zaken, Recreatie en Toerisme en financiële bijdragen voor het Varend Corso, de Midden-Delfland Dag, de VVV, het Recreatieschap Midden-Delfland en een geoormerkte bijdrage aan de Stichting Groen Goud zijn er op dit moment geen specifieke middelen in de begroting opgenomen voor recreatie en toerisme. Eventuele initiatieven/activiteiten worden afzonderlijk beoordeeld in relatie tot de middelen beschikbaar voor Midden-Delfland® 2025. Het onderliggend beleidskader en de andere bestaande beleidsdocumenten zijn dan het toetsingskader.

De hierboven beschreven inzet en de beschikbare financiële middelen zijn passend bij de rol van de gemeente die initieert, reguleert en faciliteert.

Conclusies en aandachtspunten

Op basis van dit beleidskader en het proces dat doorlopen is zijn diverse conclusies en aandachtspunten te beschrijven. Deze zijn hieronder weergegeven:

1. De gemeente heeft met name een faciliterende en stimulerende rol als het gaat over toerisme en recreatie. De gemeentelijke houding is: ja mits, in plaats nee tenzij.
 - a. Zo verstrekt de gemeente, evenals andere betrokken overheidsorganisaties, subsidies om evenementen te organiseren en activiteiten te stimuleren waarmee het gebied Midden-Delfland op de kaart wordt gezet.
 - b. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van een aantal basisvoorzieningen op het gebied van infrastructuur en informatievoorziening. De gemeente trekt hierbij samen op met organisaties als Hof van Delfland en het Recreatieschap Midden-Delfland.
 - c. Door middel van regelgeving wordt duidelijkheid gegeven over welke ontwikkelingen er wel en niet mogelijk zijn in Midden-Delfland.
2. Het ruimtelijk ordeningsbeleid voor het Midden-Delfland gebied wordt steeds concreter vorm gegeven. Van de Gebiedsvisie Midden-Delfland 2025 naar het Landschapsontwikkelingsperspectief

2025 naar het Bestemmingsplan Buitengebied Gras. Dit geeft ondernemers steeds duidelijkere kaders wat voor mogelijkheden er in Midden-Delfland ontplooid kunnen worden.

3. De gemeente Midden-Delfland acteert op het gebied van recreatie en toerisme stevig in regionaal verband. Voorbeelden zijn het Recreatieschap Midden-Delfland, Hof van Delfland, Stadsgewest Haaglanden, de Hof van Delfland en de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Een belangrijke winst is dat deze partijen het (recreatief) belang van het gebied onderkennen en ondersteunen.
4. Aan het eind van ieder hoofdstuk zijn lopende projecten en initiatieven weergegeven. Te concluderen valt dat er, vanuit zowel lokaal als regionaal verband, veel projecten en initiatieven zijn om de recreatie en toerisme in Midden-Delfland te versterken.
5. De regio kent diverse subsidieverstrekkende partijen die activiteiten ondersteunen die passen bij Midden-Delfland 2025. Sommige recreatieve activiteiten passen hierin. Hierbij moet men denken aan het Omgevingsfonds Midden-Delfland, Provincie Zuid-Holland, Groenfonds Midden-Delfland, Stadsgewest Haaglanden, etc.
6. Uit de gesprekken blijkt dat de gemeentelijke dienstverlening een belangrijke functie vervult richting (recreatie)ondernemers. De gemeente Midden-Delfland heeft een bedrijfscontactfunctionaris zodat ondernemers voor vragen één centraal loket hebben binnen de gemeente Midden-Delfland. Tevens wordt gewerkt aan het robuuster maken van het digitaal loket. Het is aan de gemeente om deze mogelijkheden ook voldoende kenbaar te maken richting ondernemers.
7. Blijvend streven binnen de gemeente is de nadrukkelijke interne samenwerking en afstemming tussen de diverse beleidsvelden. Initiatieven in Midden-Delfland hebben vaak te maken met verschillende beleidsvelden, te denken valt aan ruimtelijke ordening, vergunningen, openbare werken en economische zaken/recreatie en toerisme.

Waar moeten ondernemers, organisaties en recreanten op letten?

In Nederland heeft men te maken met vele verschillende organisaties met ieder haar eigen set van regels. Zo ook op het gebied van recreatie en toerisme. In dit hoofdstuk is een beeld gegeven van de belangrijkste zaken waar men rekening mee dient te houden wil men bijvoorbeeld recreëren, ondernemen of organiseren.

Let op, deze lijst is zeker niet alles omvattend. Getracht is om de lijst **zo compleet mogelijk te maken. Het is uiteindelijk de verantwoordelijkheid** van de recreant, ondernemer of organisator om de geldende regels na te leven.

Algemeen

- Vigerende bestemmingsplannen: www.ruimtelijkeplannen.nl
- Gebiedsvisie Midden-Delfland® 2025: www.middendelfland.nl onder kopje 'Over Midden-Delfland'
- Behoud door Ontwikkeling (Vitale Dorpen) www.middendelfland.nl onder kopje 'Over Midden-Delfland'
- Landschapontwikkelingsperspectief® Midden-Delfland 2025: www.middendelfland.nl onder kopje 'Over Midden-Delfland'
- Structuurvisie Midden-Delfland: www.middendelfland.nl (zoek op de term structuurvisie)
- Algemene plaatselijke verordening: www.overheid.nl

Routestructuren:

- Vaarvergunning: www.hhdelfland.nl
- Ligplaatsenbeleid gemeente Midden-Delfland: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/

Dagrecreatie:

- Horecabeleid Midden-Delfland: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Huisregels recreatieschap: www.recreatiezuidholland.nl/content/organisatie.asp?menu=0010000_000002_000006_000000
- Standplaatsenbeleid: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Speelplaatsen Midden-Delfland: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/

Evenementen:

- Evenementenbeleid (beleidsregels + kadernota) www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Subsidiebeleid Midden-Delfland: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/

- Standplaatsenbeleid: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/

Verblijfsrecreatie

- Beleidskader recreatieve verblijfsvoorzieningen: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Nota Kampeerbeleid: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Horecabeleid Midden-Delfland: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Exploitatievergunning: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/

Promotie en informatie

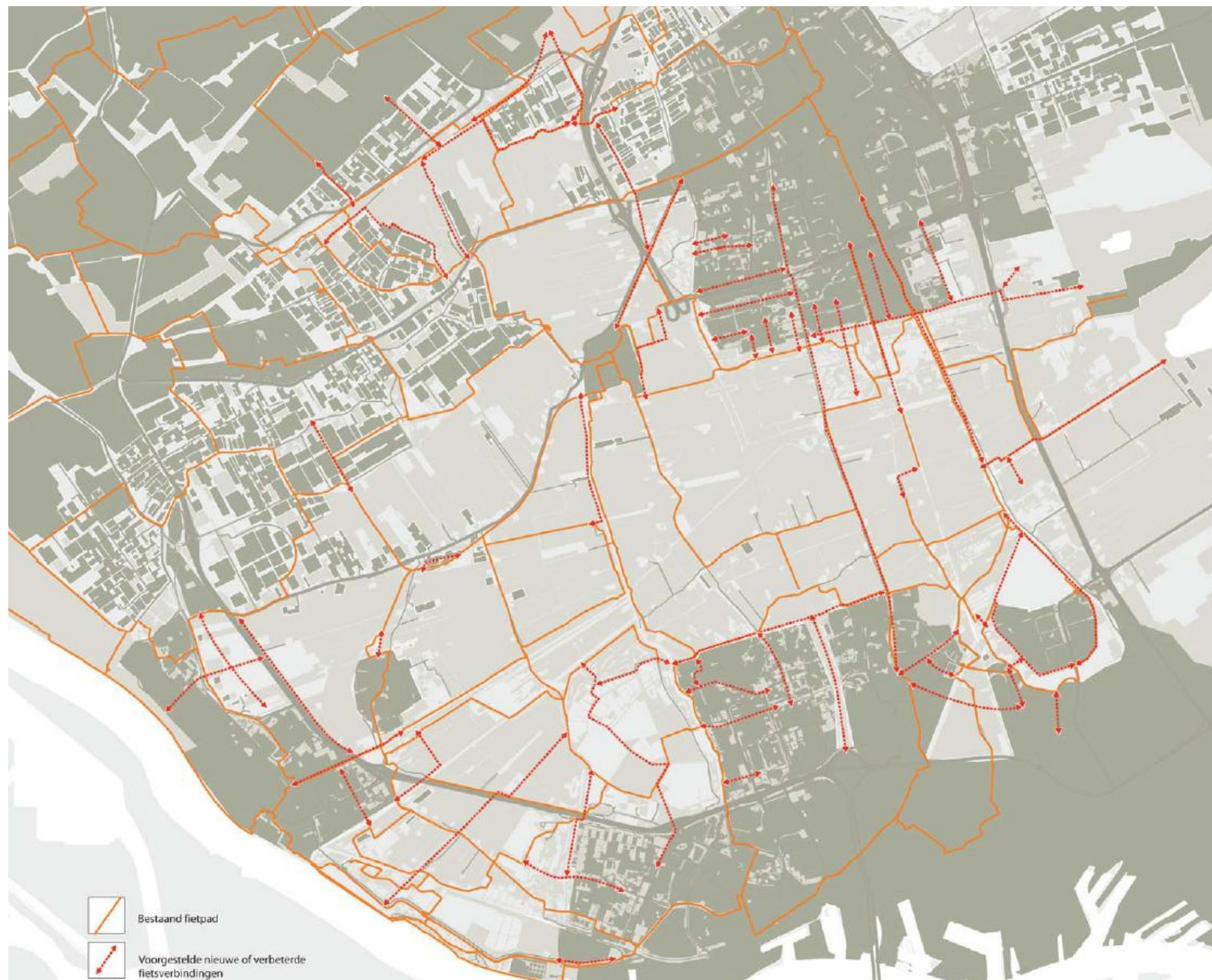
- Algemene plaatselijke verordening: www.overheid.nl
- Standplaatsenbeleid: www.middendelfland.nl/bestuur-beleid/beleidsnotas_3395/
- Hof van Delfland: www.hofvandelfland.nl

Bijlage 1: Kadernotitie 2011

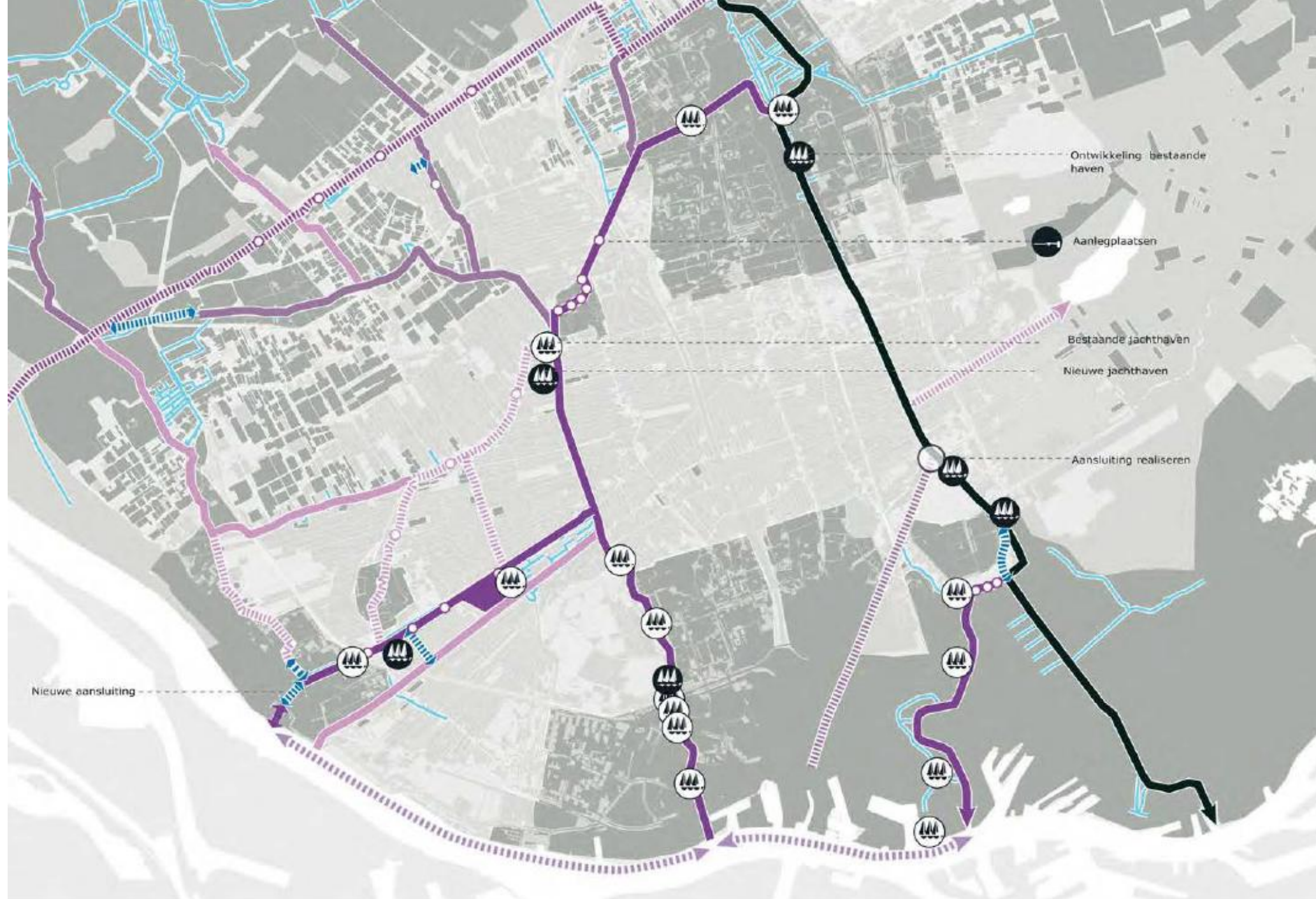
In de kadernotitie uit december 2011, dat als raamwerk heeft gediend van dit beleidskader, zijn de volgende argumenten beschreven waarom de sector recreatie en toerisme van belang is voor de gemeente Midden-Delfland.

- Recreatie en toerisme dragen bij aan een kwalitatieve uitwerking van de kernopgaven: In Midden-Delfland[®] 2025 en Behoud door Ontwikkeling is toerisme en recreatie genoemd als een van de pijlers van de gemeente Midden-Delfland. Met een toeristisch recreatief beleidskader wordt deze pijler verder uitgewerkt.
- Versterking van de kwaliteiten van Cittaslow Midden-Delfland: Om de kwaliteiten die Midden-Delfland bezit te borgen en te versterken is een recreatief toeristisch beleid waarin de kwaliteiten van het gebied (o.a. het cultuurhistorische landschap, de cultuurhistorische waarden en monumenten, aanbod van streekproducten en de aanwezige infrastructuur) en de kracht van de inwoners (o.a. gastvrijheid, identiteit) als uitgangspunt worden gebruikt wenselijk. Zo wordt richting gegeven aan wenselijke ontwikkelingen, waarbij tevens recht wordt gedaan aan de identiteit en de leefbaarheid van de gemeente Midden-Delfland.
- Leefbaarheid: Toerisme en recreatie kunnen bijdragen aan een hoogwaardig voorzieningenniveau waarvan de eigen inwoners en ook de huidige middenstand kan profiteren.
- Dragers van ruimtelijke kwaliteit: Eén van de kernopgave is het behouden en versterken van het agrarisch cultuurveenweidelandschap, waarbij het kenmerkende beeld van de koe in de wei kan blijven voortbestaan. Het agrarisch cultuurlandschap is de toeristisch-recreatieve trekker van Midden-Delfland. Toerisme en recreatie biedt mede kansen ten aanzien van instandhouding van cultureel erfgoed en het cultuurlandschap.
- Imago: Toerisme en recreatie zetten het gebied en daarmee de gemeente meer op de kaart. Dit biedt kansen voor profilering als aantrekkelijke woonomgeving en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Ontspanning en gezondheid: Toeristisch-recreatieve voorzieningen bieden ontspanningsmogelijkheden voor de lokale bevolking en de inwoners uit de stad.
- Economisch belang: Toerisme en recreatie wordt landelijk gezien een grotere economische factor. Voor Midden-Delfland kunnen er kansen liggen om de toeristische en recreatieve sector te vergroten. De economische impact van de sector op de economie van Midden-Delfland wordt nadrukkelijk meegenomen in de herijking die nu plaats vindt van het economisch beleidskader uit 2008.

Bijlage 2: Routestructuren

Vaarroute categorie I: met zware scheepvaart

Vaarroute categorie II: grotere recreatievaart

Vaarroute categorie III: kleine motorboten

Vaarroute categorie IV: kano en fluisterboten

Ontwikkelen bestaande vaarverbinding

Nieuwe vaarverbinding

Bijlage 3: Ruimtelijk ordeningsbeleid, verordening ruimte

In artikel 2 van de Verordening Ruimte zijn de regels opgenomen voor het gebied buiten de bebouwingscontouren (dus in ons geval het open agrarisch veenweidegebied van Midden-Delfland).

De hoofdregel is dat bestemmingen die nieuw vestiging of uitbreiding van stedelijke functies, intensieve recreatieve functies of bebouwing voor extensieve recreatieve functies mogelijk maken *uitgesloten* zijn.

Daarop zijn enkele uitzonderingen mogelijk, bijvoorbeeld:

- Ruimte voor ruimte
- Kleinschalige bebouwing voor recreatie. Nieuwe kleinschalige bebouwing, uitgezonderd recreatiewoningen, passend bij en ondersteunend aan de recreatieve functie van het gebied. Bijvoorbeeld een restaurant, een café en een bed & breakfast, een manege, een centrum voor natuureducatie, een golfclubgebouw of voorzieningen bij een camping.
- Daarnaast mogen bestaande niet-agrarische bedrijven en niet-volwaardige agrarische bedrijven eenmalig worden uitgebreid met ten hoogste 10% van de inhoud.
- Agrarisch aanverwante bedrijven mogen eenmalig worden uitgebreid met ten hoogste 10% van de inhoud of 30% indien verplaatsing naar een bedrijventerrein niet mogelijk is en maatregelen worden getroffen voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing.

Bijlage 4: Evenementen

Datum	Evenement	Locatie
1 januari	Nieuwjaarsfeest	Schipluiden
20/21 januari	Cult Royale, cultureel evenement met diverse optredens	Schipluiden
31 januari	Lampionnenoptocht	Schipluiden
3 maart	Halve Marathon	Maasland Schipluiden
13/15 april	Westlands Scouting weekend Kraaienest	Recreatiegebied Kraaienest
9 april	Lentedag boerderij Bouwlust	Maasland
14 april	Opening recreatiesezoen	Maasland
30 april	Koninginnedag	Schipluiden
30 april	Koninginnedag	Den Hoorn
30 april	Koninginnedag	Maasland
30 april	Koninginnedag feest Pynasplein	Maasland
Zondag 29 april	Oldtimertreffen, tratoren eerst een rit en dan een show	Schipluiden
4 mei	Dodenherdenking	Alle kernen
5 mei	Oranjeconcert	Maasland
17 mei	Boelhuisdag	Maasland
Hemelvaartsdag	Hemelvaartfeesten	Schipluiden
22/27 mei	Dios Lentefeest	Den Hoorn
26 mei	Lenteloop	-
6/9 juni	Sport en speldag	Maasland
Derde weekend juni	Parktoernooi Feestavond Tennisvereniging de Commandeur	Maasland
23 juni	Midden Delflanddag Cumulatie van vele kleinschalige activiteiten	Maasland Schipluiden Den Hoorn
23 juni	Kinderrommelmarkt	Maasland
23 juni	Caravanfeest	Maasland
2 juni	Schippop	Schipluiden
30 juni	Boerol	Woudseweg
7 juli	Kadeloop	Schipluiden Den Hoorn
14/15 juli	Open imkerijdagen	Schipluiden
3,4 en 5 augustus	Varend Corso	Maasland Schipluiden
18 aug	Westlandse Drekrees	Schipluiden

4/12 augustus	Zomerfeesten	Schipluiden
25 augustus	nazomerfeest	Maasland
31 aug. en 1 sept	Trekkertrek	Schipluiden
8 en 9 september	Open dagen Druivenkwekerij "Nieuw Tuinzigt	Den Hoorn
8 en 9 september	Activiteiten open monumentendag Maasland	
9 september	Ride for the Rose	
Onbekend september	Foppencup zeilwedstrijd	Foppenplas
onbekend september	Prestatieloop en wedstrijd AV Fortuna	Recreatiegebied tussen Maasland en Vlaardingen
6 oktober	Tuin van de Randstad	Den Hoorn
13 oktober	Streekmarkt	Den Hoorn
17 november	Intocht Sinterklaas	-
14 december	Lichtjesfeest Maasland	Maasland
15 December	Kerstmarkt	Schipluiden

Bijlage 5: Samenvatting ondernemingsplan Marketing Midden-Delfland (2009)

In dit ondernemingsplan is de aanpak, organisatie, uitvoering en financiering van gebiedsmarketing voor Midden-Delfland uitgewerkt. Vanuit een brede verkenning met alle stakeholders is dit plan tot stand gekomen. Onderstaand is het plan aan de hand van enkele kernvragen samengevat.

Waarom gebiedsmarketing voor Midden-Delfland?

Op basis van de marktanalyse kan geconcludeerd worden dat de regio Midden-Delfland onder druk staat. Deze druk komt enerzijds vanuit bewoners en vanuit mensen die graag in Midden-Delfland willen wonen: de kwaliteit van de woonomgeving is hoog en moet behouden blijven. Ook komt druk vanuit bedrijven die willen groeien (industrie, transport en dienstverlening) of willen blijven voortbestaan (agrarische sector): er is ruimte nodig. En tot slot komt de druk vanuit recreanten die graag in Midden-Delfland komen om uit te waaien, tot rust te komen en zich te vermaken. Zij zoeken aanbod dat past bij hun recreatieve behoefte.

Deze druk moet in goede banen geleid worden. Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden: keuzes ten aanzien van inrichting, benutting en ontsluiting van Midden-Delfland: het 'product Midden-Delfland'. Daarnaast moeten ook keuzes gemaakt worden ten aanzien van de positionering van Midden-Delfland. Deze positionering biedt houvast bij productontwikkeling, maar ook bij het vermarkten van Midden-Delfland naar de gekozen doelgroepen. Met dit 'vermarkten' wordt (in lijn met de doelstellingen van alle betrokkenen) gewerkt aan de gewenste economische dynamiek in Midden-Delfland.

Het doel van de merkstrategie voor Midden-Delfland is daarom het bundelen van de kernwaarden van het gebied en deze uitdragen. Hiermee ontstaat enerzijds een proces waarin de kernwaarden benoemd en gekozen worden en anderzijds het commitment om bij de ontwikkeling van het gebied zowel intern als extern deze kernwaarden uit te dragen.

Welke uitgangspunten worden gehanteerd bij de gebiedsmarketing voor Midden-Delfland?

De gebiedsmarketing richt zich op een breed scala aan doelgroepen: (toekomstige) bewoners en bedrijven in Midden-Delfland, maar ook bezoekers aan de regio. Het gewenste perspectief van waaruit de gebiedsmarketing voor deze doelgroepen ontwikkeld wordt gaat er van uit dat Midden-Delfland een open weidegebied tussen omringende steden blijft. Met een grote cultuurhistorische waarde. Niet alleen voor die inwoners van de omliggende steden, maar ook voor de inwoners van Midden-Delfland zelf: rust en ruimte, voldoende mogelijkheden om te genieten van het landschap. De boer heeft hierin een spilfunctie, en koeien in de wei zijn een voorwaarde.

Vanuit dit perspectief is gekozen voor het uitgangspunt dat de kernkwaliteiten van Midden-Delfland alleen behouden kunnen blijven als gekozen wordt voor een prudente ontwikkelstrategie, passend bij de aard en schaal van het landschap, de bevolking en de ondernemers. Bij de ontwikkeling van het 'product Midden-Delfland' zal daar dan ook rekening mee gehouden moeten worden.

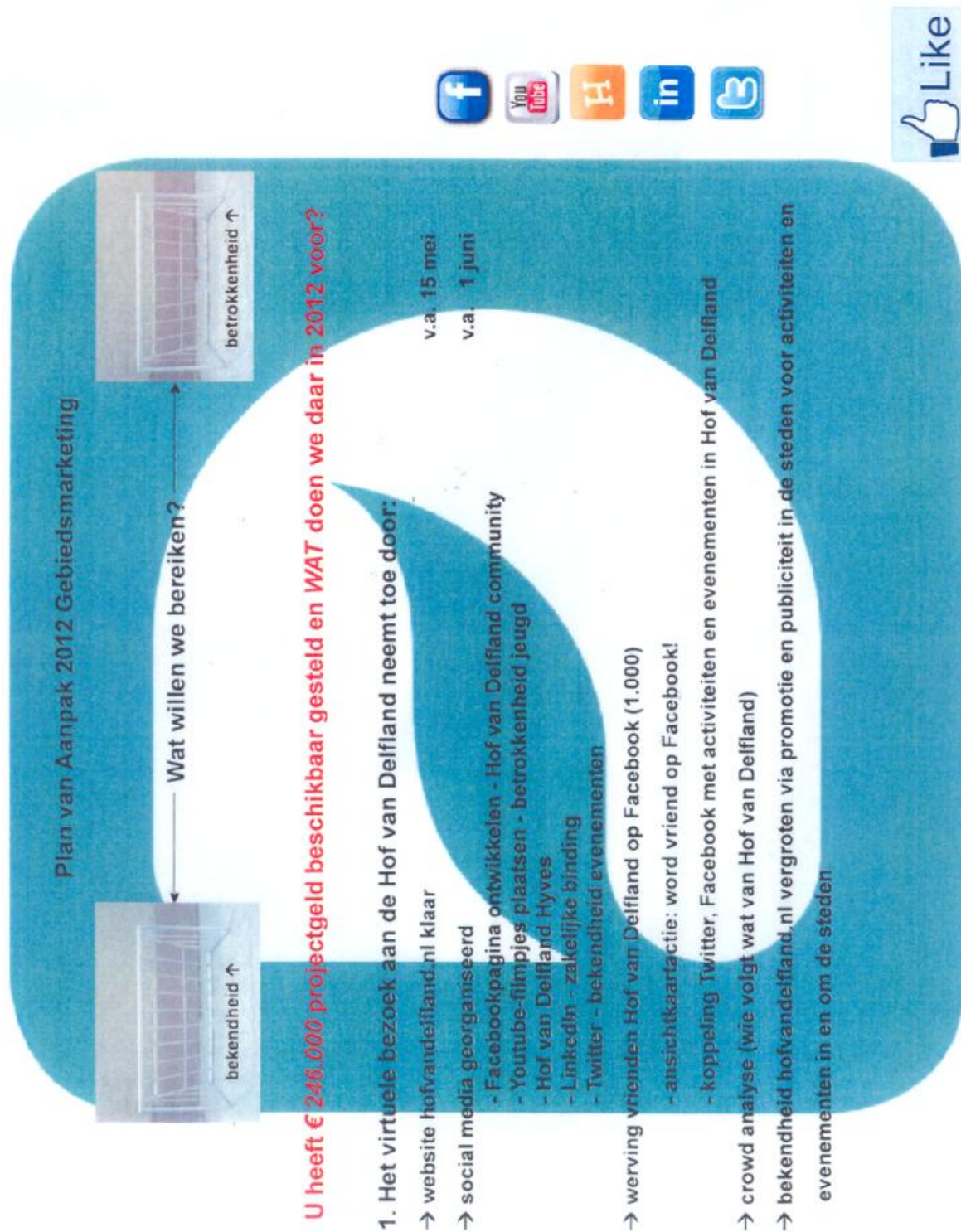
Er zijn momenteel veel organisaties actief met het vermarkten van Midden-Delfland. Dit leidt tot een dynamisch, maar diffuus beeld. Bij de keuze van de merkstrategie is daarom gekozen voor de endorsement strategie. Deze strategie houdt in dat aan alle relevante communicatie over (producten van) Midden-Delfland een sterk merk wordt toegevoegd. Als 'familiemerk', als verbindend element. Dat maakt communicatie over (producten van) Midden-Delfland herkenbaarder en versterkt kernmerken, beeld en positionering van het gebied. Het endorsement merk fungeert in dat geval als familiemerk, als verbindend element, als merk op de achtergrond. Vanuit gedeelde merkwaarden zal door de stakeholders in het gebied gewerkt moeten worden aan het ontwikkelen van dit merk en het laden ervan.

De organisatiestructuur die daarvoor ontwikkeld wordt is pragmatisch: de gemeente Midden-Delfland, Recreatieschap Midden-Delfland en de Stichting Groen Goud vervullen een spilfunctie. Zij kunnen elk snel en effectief communiceren met hun achterbannen. Dit samenwerkingsverband stuurt een

onafhankelijke coördinator aan. Deze coördinator heeft als belangrijkste taak het ontwikkelen en uitdragen van het merk. Dit uitdragen gebeurt enerzijds door een thema- en productcampagne om het merk te laden en anderzijds door het verspreiden van het merk onder alle organisaties die nu met eigen merken werken. Het afzender- of familiemerk verbindt deze initiatieven en versterkt zo gezamenlijk de positie van Midden-Delfland. Bij het ontwikkelen van het merk speelt het Actieteam een rol: dit is een brede werkgroep die samengesteld is uit de stakeholders in Midden-Delfland.

De financiering vindt plaats in fases en zal in eerste instantie opgepakt worden door de gemeente Midden-Delfland en Recreatieschap Midden-Delfland. Het is de bedoeling dat de financiering in een later stadium zal worden opgeschaald tot het niveau van de Hof van Delflandraad.

Bijlage 6: Plan van aanpak 2012 Gebiedsmarketing

2. Vergroten bekendheid en betrokkenheid bij Hof van Delfland door promotionele en publicitaire ondersteuning van 10 activiteiten en evenementen, zoals:

- Midden-Delfland Dag met:

- * Midden-Delfland Twitter-account
- * promotie via HTM en RET (m.n. lijn 33)
- * (abri) posters, flyers
- * Facebook, ansichtkaartactie

- GroeneLoper 010 met:

- * Twittercampagne
- * Facebook
- * wijkpromotie Delfshaven en Overschie

- excursie gemeentelijk marketing- en promotieorganisaties

- * kennismaking met de kernkwaliteiten Hof van Delfland
- * doel: ondersteuning promotie/publiciteit Hof van Delfland in de steden

... en ondersteuning van 7 andere activiteiten en evenementen

3. Promotie en verbetering van de producten en dienstverlening aan inwoners regio:

1. twee Hoflandroutes (stad-land en historische route)
2. Hof van Delfland-arrangement (ondernemers uit de stad én platteland: ultiem vermaak met landelijk plezier en stedelijk vertier)
3. ontwikkeling van een routeapp (fiets-, wandel- en vaarroutes op de smartphone)
4. marketing Landelijk Logeren en Groepsarrangementen: stad en land verbonden!

4. Wat hebben we nodig voor het behalen van gezamenlijke succes:

Handen en voeten uit uw organisatie: 1 week extra capaciteit in 2012

